

Паньків Ольга

здобувач

Науковий керівник: д.е.н., професор Охріменко І.В.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

БІРЖОВА ТОРГІВЛЯ ЯК ФОРМА ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ

Біржова діяльність виступає складним механізмом чутливо реагує на всі соціально-економічні, політичні та соціопсихологічні процеси, що відбуваються в країні та є провідною ланкою ринкової економіки. Вона є індикатором ціноутворення в суспільстві. Рівень ділової активності на біржі свідчить як про економічну стабільність країни, так і про наявність фінансової та економічної кризи у світі. [1, с. 158]. Біржова торгівля виникла внаслідок удосконалення взаємин між виробництвом й торгівлею і бере свій початок від назви організації, що здійснює цю торгівлю – біржі. Виникла біржова торгівля зі звичайного локального (місцевого) ринку й ярмарку, у результаті чого увібрала в себе риси як ринкової, так й базарної торгівлі. Тому для характеристики біржової торгівлі важливо розуміти існуючі відмінності в організації торгівлі на біржі, ринку і базарі.

Біржову торгівлю досліджують багато вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема на думку В. В. Раровської, яка характеризує ринкову торгівлю: основою ринку є публічне проведення торгів й відсутність обмежень для товарів, які є об'єктом купівлі-продажу; зазвичай торгівля ведеться невеликими партіями й, після операцій купівлі-продажу товар відразу ж передається з рук в руки, що виключає необхідність оформлення спеціальних документів, які підтверджують зміну власника; покупець товару, як правило, є його споживачем; локальні ринки обслуговують в основному невеликі території; ціна на товар встановлюється на основі попиту й пропозиції; на ринку торгівля проводиться регулярно (кожного дня); товар обов'язково присутній при проведенні торгів [2, с. 31].

Особливість ярмарку проявляється у тому, що торгівля специфічними товарами за зразками, описом, каталогами (причому товар, як правило, відсутній); ярмарок зазвичай проводиться один раз на рік; ведення торгівлі у формі публічного торгу; особливості ярмарку є у тому, що вони обслуговують великі території й є стимулом розвитку міжнародного торгового обороту; необхідність спеціальної документації, у зв'язку з продажем товару великими партіями з відстрочкою передачі його покупцю, яка засвідчує передачу права власності на товар (договори, контракти), особливі норми й правила проведення торгів й органи, які регулюють й вирішують суперечки. В цьому випадку ціна на товар встановлюється в результаті попиту й пропозиції, покупцем на ярмарку замість кінцевого споживача виступає перекупщик (посередник). [2, с. 32].

Дослідженням біржі нової форми торгівлі на думку вченого М. І. Туган-Барановський у праці «Політична економія: Курс популярний» на біржі на відміну від ярмарку торговельні обороти провадяться без наявності товару. «На біржі здійснюється обертання документів, а не самих товарів, наявність яких говорить, що власник документу може дістати зазначений товар і в зазначеній кількості товарів. Внаслідок цього можуть досягати величезних розмірів ... біржові обороти» [3, с. 112]. Кожна

одиниця товару дає уяву про якість усієї партії, проте список біржових товарів обмежується такими продуктами виробництва, які можуть бути поділені на сорти чи види. За реальними цінами на біржі виявляються реальні обсяги купівлі–продажу товарів і фондових цінностей. Все це дає можливість ознайомитись із станом суспільного попиту і пропозиції на практиці.

Біржова торгівля організовується торговцями для полегшення самого процесу торгівлі, для вироблення її більш ефективного механізму, а надалі для захисту (хеджування) інтересів як продавців, так і покупців від не благо сприятливих коливань цін. Саме тому О. Штиллих вказує на велике значення біржі раніше всього в тому, що вона надзвичайно полегшує торгівлю. Мінімум витрат досягається при максимум ефекту. Тут попит та пропозиція великих областей прагнуть зрівноважити один одного з найменшою витратою праці й витрат [4, с. 33]. Як наслідок, біржова торгівля на відміну від будь–яких інших форм торгівлі здобуває певні відмінні риси, що відображають її специфіку.

Узагальнюючи різні точки зору, висловлені в науковій літературі, до таких рис біржової торгівлі можна віднести:

- концентрація в місцях економічної активності, у потужних виробничих і фінансових світових центрах, столицях, портах;
- проводиться великими партіями товарів або значними за обсягами фінансовими інструментами;
- реалізуються реальні активи з негайною поставкою або поставкою в майбутньому;
- проводиться регулярно, концентруючи попит та пропозицію в часі й просторі;
- характеризується гласністю, прозорістю діяльності, доступністю інформації для широкого кола учасників ринків;
- має організаційну, економічну й правову основу;
- застосовуються стандарти по кількісних й якісних параметрах біржових товарів;
- ведеться біржовими посередниками, брокерами й дилерами, сама біржа угод не укладає;
- організатором торгівлі є біржа, що приймає власні правила біржової торгівлі й стежить за їхнім дотриманням;
- активно використовує методи електронного трейдинга;
- характеризується вільним ціноутворенням, тобто ціни формуються у відповідності до попиту й пропозиції, в умовах конкуренції й змінюються з обліком кон'юнктури ринку;
- припускає відсутність прямого державного впливу на процес біржових торгів;
- здійснюється при наявності відповідних вимог до умов поставки проданих товарів [5, с. 363].

З урахуванням вище викладеного слід уточнити кілька важливих моментів. Біржова торгівля із самого свого зародження – це організована торгівля, що проводиться через організаційно оформлений регулярний ринок, на якому здійснюється оптова торгівля товарами за стандартами і зразками. Це пояснюється наявністю трьох її характеристик: наявність затверджених правил торгівлі, розрахунків і поставки активів; існування товарної біржі як організації, що організовує й регулює укладання біржових угод;

регулювання біржової торгівлі, як з боку держави, так і саморегулювання з боку біржі з одночасним залученням елементів регулювання й планування оптової торгівлі.

На підставі вищевикладеного можна зробити наступний висновок: біржова торгівля – організоване біржею укладання біржових угод у певний час і у певному місці, які ведуть до зміни права власності на біржові цінності, з обов'язковою наявністю в організатора торгівлі (біржі) торгівельного залу й правил торгівлі для осіб, які мають виключне право на укладання цих угод.

Список використаних джерел

1. Белявцев, М.І. Інфраструктура товарного ринку: навч. посіб. / М.І. Белявцев, Л.В. Шестопалова – К. : Центр навч. л-ри, 2005. – 410 с.
2. Біржова діяльність [Текст] : навч. пос. /За ред. В.В. Раровської /.– К.: Центр учбової літератури, 2009. – 144 с.
3. Туган-Барановський, М. І. Політична економія : Курс популярний / Передмова Л. П. Горкіної / Відп. ред. Т. І. Дерев'янкін. – К.: Наук. думка, 1994. – 264 с.
4. Биржа и ее деятельность [Текст] / Штиллих О.; Пер.: М.К. Бикерман ; пер. с нем. – С.-Пб.: Брокгауз–Ефрон, 1912. – 378 с.
5. Дегтярева, О.И. Биржевое дело [Текст] / Дегтярева О.И. : Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ–ДАНА, 2001. – 680 с.

Перович Леся

к.т.н, доцент

Боднарук Ірина

стажист–викладач

Івано–Франківський національний університет нафти і газу

м. Івано–Франківськ

РОЗРОБЛЕННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО–ПРАВОВИХ АКТІВ У СФЕРІ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ, ВІДТВОРЕННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ

В системі екологічної безпеки на протязі існування суверенної незалежної України охорона та раціональне використання, відтворення земельних ресурсів на основі нормативно–правових актів завжди була важливим елементом національної безпеки, що є завданням державного значення.

Необхідною та важливою передумовою забезпечення екологічної безпеки є планомірне впровадження науково–обґрунтованого та вдосконаленого законодавства про охорону навколишнього природного середовища. Адже на теперішній час земельні відносини, що склалися в Україні недостатньо реалізують одне з головних завдань земельної реформи – раціональне використання, відтворення та охорону земель. Тому особливо важливим завданням на сьогодні є належне законодавче забезпечення та